

УДК 379.851(075.8)

Інкін Олександр Вікторович

кандидат технічних наук, доцент

ДВНЗ «Національний гірничий університет»,

м. Дніпропетровськ, Україна,

e-mail: inkin@ua.fm

Хрипливець Юлія Володимирівна

ДВНЗ «Національний гірничий університет»,

м. Дніпропетровськ, Україна,

e-mail: Ulik-ti@mail.ru

Калько Андрій Дмитрович

доктор географічних наук, професор

МЕГУ імені С. Дем'янчука, м. Рівне, Україна,

e-mail: edissey@meta.ua

Ніна Ростиславівна Миронець

кандидат історичних наук, доцент

МЕГУ імені С. Дем'янчука, м. Рівне, Україна,

e-mail: nina_myr@ukr.net

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ МОЛОДІЖНОГО ТУРИЗМУ І ЕКСКУРСІЙНИХ МАРШРУТІВ НА ДНІПРОПЕТРОВЩИНІ

Мета дослідження полягає у здійсненні комплексного аналізу факторів формування туристичних маршрутів вихідного дня та вироблення рекомендацій щодо розвитку молодіжного туризму і екскурсійних маршрутів на Дніпропетровщині. Потрібно розв'язати такі завдання: з'ясувати існуючі уявлення про молодіжний туризм на теренах нашої держави; проаналізувати особливості методологічних підходів; обґрунтувати параметри розвитку учнівського і студентського туризму та екскурсійних маршрутів вихідного дня.

Методика. Для вирішення проблеми прийнятий комплекс наукових методів з системного аналізу, узагальнення, математичної статистики, ідеального і фізичного моделювання, натурального експерименту і прогнозування.

Результати. Проаналізована низка заходів, яких необхідно вжити для збереження наявних обсягів та подальшого розвитку молодіжного туризму і екскурсійних маршрутів Дніпропетровської області. Наведені умови, які склалися в сучасній Україні, як то тривала війна та спричинена нею гостра економічна криза з галопуючою інфляцією і зuboжінням широких верств населення, що вкрай унеможливує розвиток закордонного туризму та здійснення громадянами тривалих подорожей всередині країни. Зазначено, що альтернативою для масового туриста в особі школярів і студентської молоді можуть стати подорожі вихідного дня в межах області. Кількаденні маршрути дозволять громадянам краще пізнати рідний край, відновити фізичне здоров'я та духовно збагатитися.

Наукова новизна полягає у виявленні нових, уточненні існуючих і комплексному узагальненні закономірностей розвитку туристичної галузі в Дніпропетровській області на сучасному етапі. Пропонована актуальна задача розробки електронного путівника екскурсійних маршрутів Дніпропетровській області покликана стати супутником туриста в поїздці вихідного дня. Видання туристського путівника з коректною прив'язкою орієнтирів і GPS-координат ділянок маршрутів дозволить масовому туристу максимально повно використовувати вихідні і святкові дні (близько 1/3 днів у році) для відновлення фізичних і моральних сил, розв'язати проблему мобільного відпочинку малозабезпечених прошарків населення і молоді.

Практична цінність. Економічний ефект від застосування запропонованих маршрутів вихідного дня по Дніпропетровщині полягає у мінімізації фінансових витрат громадян для їх проходження завдяки відсутності зборів туристичних компаній і використання громадського транспорту. Витрати на самостійні подорожі розробленими в проекті маршрутами будуть в два-три рази менші за ціни, які пропонуються туристичними компаніями на дводенні екскурсії (60-100 грн, замість 200-500 за цінами, які враховані при галопуючій інфляції). Вказані витрати на поїздки можуть бути

істотно знижені для учнівської і студентської молоді, з причини наявності у них 50% знижок на користування громадським транспортом.

Особливо важливою складовою таких подорожей є безпекова складова, адже туристичні компанії через фінансові проблеми можуть будь-якої миті залишити туриста наодинці з собою. А використання можливостей самостійної подорожі для туриста уже апіорі передбачає «проробку» ним усіх нюансів мандрівки від початку і до завершення.

Перспективи подальших досліджень. Масові подорожі мешканців Дніпропетровської області маршрутами вихідного дня будуть сприяти опису і рекламі екскурсійних об'єктів на її території, що дозволить збільшити кількість іноземних туристів. З часом це може привести до зростання вкладу туристичної сфери у валовий внутрішній продукт країни і розвитку Українського туристичного бренду.

Ключові слова: туризм, Український туристичний бренд, маршрути вихідного дня, учнівська молодь, електронний путівник, GPS-координати, екскурсійний маршрут.

УДК 379.851(075.8)

Инкин Александр Викторович,
кандидат технических наук, доцент

ГБУЗ «Национальный горный университет», г.
Днепропетровск, Украина,
e-mail: inkina@ua.fm

Хрипливец Юлия Владимировна

ГБУЗ «Национальный горный университет», г.
Днепропетровск, Украина,
e-mail: Ulik-ti@mail.ru

Калько Андрей Дмитриевич,
доктор географических наук,
профессор

МЭГУ имени С. Дем'янчука, г. Ровно, Украина,
e-mail: edissey@meta.ua

Миронец Нина Ростиславовна,
кандидат исторических наук, доцент

МЭГУ имени С. Демьянчука, г. Ровно, Украина,
e-mail: nina_myra@ukr.net

«ПУТИ РАЗВИТИЯ МОЛОДЕЖНОГО ТУРИЗМА И ЭКСКУРСИОННЫХ МАРШРУТОВ НА ДНЕПРОПЕТРОВЩИНЕ»

Цель исследования заключается в осуществлении комплексного анализа факторов формирования туристических маршрутов выходного дня и выработки рекомендаций относительно развития молодежного туризма и экскурсионных маршрутов на Днепропетровщине. Нужно развязать такие задачи: выяснить существующие представления о молодежном туризме в нашей стране; проанализировать особенности методологических подходов; обосновать параметры развития ученического и студенческого туризма и экскурсионных маршрутов выходного дня.

Методика. Для решения проблемы принят комплекс научных методов и системного анализа, обобщения, математической статистики, идеального и физического моделирования, натурального эксперимента и прогнозирования.

Результаты. Проанализирован ряд мероприятий, которые необходимо провести для сохранения имеющихся объемов и дальнейшего развития молодежного туризма и экскурсионных маршрутов Днепропетровской области. Ложившиеся в современной Украине условия, как то длительная война и вызванный ею острый экономический кризис с галопирующей инфляцией и обнищанием широких слоев населения, которое делает невозможным развитие заграничного туризма и осуществление гражданами длительных путешествий внутри страны. Отмечено, что альтернативой для массового туриста в лице школьников и студенческой молодежи могут стать путешествия выходного дня в пределах области. Многодневные маршруты позволят гражданам лучше познать родной край, возобновить физическое здоровье и духовно обогатиться.

Научная новизна заключается в выявлении новых, уточнении существующих и комплексном обобщении закономерностей развития туристической отрасли в Днепропетровской области на современном этапе. Предлагаемая актуальная задача разработки электронного путеводителя экскурсионных маршрутов Днепропетровской области призвана стать спутником туриста в поездке выходного дня. Издание туристского путеводителя с корректной привязкой ориентиров и GPS-координат участков маршрутов позволит массовому туристу максимально полно использовать выходные и праздничные дни (около 1/3 дней в году) для возобновления физических и моральных сил, решить проблему мобильного отдыха малообеспеченных прослоек населения и молодежи.

Практическая ценность. Экономический эффект от применения предложенных маршрутов выходного дня по Днепропетровщине заключается в минимизации финансовых расходов граждан для их прохождения благодаря отсутствию собраний туристических компаний и использования общественного транспорта. Расходы на самостоятельные путешествия разработанными в проекте маршрутами будут в два-три раза дешевле цен, которые предлагаются туристическими компаниями на двухдневные экскурсии (60-100 грн, вместо 200-500 по ценам, которые учтены при галопирующей инфляции). Указанные расходы на поездки могут быть существенно снижены для ученической и студенческой молодежи, в виду наличия у них 50% скидок на пользование общественным транспортом.

Особенно важной составляющей таких путешествий является безопасностная составляющая, ведь туристические компании через финансовые проблемы могут в любой момент оставить туриста наедине с собой. А использование возможностей самостоятельного путешествия для туриста уже априори предусматривает «проработку» им всех нюансов путешествия от начала и до завершения.

Перспективы дальнейших исследований. Массовые путешествия жителей Днепропетровской области маршрутами выходного дня будут способствовать описанию и рекламе экскурсионных объектов на ее территории, которая позволит увеличить количество иностранных туристов. Со временем это может привести к росту вклада туристической сферы в валовой внутренний продукт страны и развитию Украинского туристического бренда.

Ключевые слова: туризм, Украинский туристический бренд, маршруты выходного дня, ученическая молодежь, электронный путеводитель, GPS-координаты, экскурсионный маршрут.

UDC 379.851(075.8)

Inkin Oleksandr Viktorovych,
Candidate of Engineering Sciences,
Associate Professor

Hriplivets Yuliya Volodymyrivna

Kal'ko Andriy Dmytrovych,
doctor of geographical sciences,
professor

Mironets Nina Rostyslavivna,
candidate of historical sciences,
associate professor

«National mountain university»,
Dnipropetrovsk, Ukraine,
e-mail: inkin@ua.fm

«National mountain university»,
Dnipropetrovsk, Ukraine,
e-mail: Ulik-ti@mail.ru

International university of economics and
humanities of the name of Stepan Demianchuk,
Rivne, Ukraine,
e-mail: edissey@meta.ua

International university of economics and
humanities of the name of Stepan Demianchuk,
Rivne, Ukraine,
e-mail: nina_myr@ukr.net

«WAYS OF DEVELOPMENT OF YOUTH TOURISM AND EXCURSION
ROUTES OF DNIPROPETROVSK AREA»

Research purpose consists in realization of complex analysis of factors of forming of tourist routes of day off and rule-making in relation to development of youth tourism and excursion routes on Dnipropetrovsk area. It is needed to untie such tasks: to find out existent ideas about youth tourism on the walks of life of our state; to analyse the features of methodological approaches; to ground the parameters of development of student's and student tourism and excursion routes of day off.

Methods. For the decision of problem the accepted complex scientific methods from the analysis of the systems, generalization, mathematical one hundred statistics, ideal and physical design, model experiment and prognosis.

Results. Analysed row of measures which it is necessary to use for maintenance of present volumes and further development of youth tourism and excursion routes of the Dnipropetrovsk area. The brought terms over, which was folded in modern Ukraine, as then the protracted war and a sharp economic crisis is caused by her with galloping inflation and impoverishment of wide layers of population which extremely does impossible development of foreign tourism and realization of the protracted trips citizens up country. It is marked that by an alternative for a mass tourist in the person of schoolboys and student young people the trips of day off can become within the limits of area. Days-long routes will allow citizens better to get to know a native edge, pick up thread a physical health and spiritually enriched.

Scientific novelty consists in the exposure of new, clarification of existing and complex generalization of conformities to law development of tourist industry in the Dnipropetrovsk area on the modern stage. Offered actual task of development of electronic guide-book of excursion routes to the Dnipropetrovsk area called to become the companion of tourist in the journey of day off. Edition of tourist guide-book with correct attachment of reference-points and GPS areas of routes will allow a mass tourist maximally full to use week and festive ends (about 1/3 days in a year) for proceeding in physical and moral forces, to decide the problem of mobile rest of scanty means layers of population and young people.

Practical value. An economic effect from application of the offered routes of day off on Dnipropetrovsk area consists in minimization of financial charges of citizens for their passing due to absence of collections of tourist companies the use of public transport. Charges on independent trips the routes worked out in a project will be in two-three times less than than prices which are offered tourist companies on two-day excursions (60-100 hrn.s, instead of 200-500 on prices which are taken into account at galloping inflation). The indicated charges on journeys can be substantially mionectic for student's and student young people, in a kind a presence for them of 50% discounts on using a public transport.

The especially important constituent of such trips is a safety constituent, in fact tourist companies through financial problems can any instant to leave a tourist in private with itself. And the use of possibilities of independent trip for a tourist already a priori foresees "working" to them of all nuances of trip from the beginning and to completion.

Prospects of further researches. Mass trips of habitants of the Dnipropetrovsk area will assist description and advertising of excursion objects the routes of day off on her territory which will allow to increase the amount of foreign tourists. In course of time it can result in the increase of deposit of tourist sphere in the gross domestic product of country to development of the Ukrainian tourist brand.

Key words: tourism, Ukrainian tourist brand, routes of day off, student's young people, electronic guide-book, GPS-coordinates, excursion route.

Постановка наукової проблеми та її значення. Туризм відноситься до однієї з найбільших і найдинамічніших форм у міжнародній торгівлі

послугами. Високі темпи його росту призводять до великих обсягів валютних надходжень, які активно впливають на різноманітні сектори економіки країн світу [1]. За даними Всесвітньої туристичної організації (ВТО), сфера туризму генерує кожне 12 робоче місце, її вклад у світовий ВВП складає 9%, при цьому в деяких країнах (Єгипет, Туреччина, Непал та ін.) внесок цієї сфери у внутрішній валовий продукт (ВВП) випереджає інші галузі економіки [2].

В Україні внесок туристичної сфери у валовий внутрішній продукт складає усього лише 2,2%. Шляхи підвищення цього показника намічаються не лише за рахунок зростання обсягів зовнішнього туризму і проведення грандізних за масштабами туристичних проєктів («Олімпійська надія», «Євробаскет», «Зимові олімпійські ігри в Карпатах» та ін.), але і розвитком внутрішніх туристичних маршрутів. Туристичні маршрути всередині країни здатні розв'язати проблему відпочинку широких верств населення, які не мають можливості здійснювати далекі поїздки і збільшити кількість іноземних громадян, що в'їжджають в Україну з екскурсійною метою. Знаходження, детальний опис і всеохоплююча реклама нових туристичних об'єктів на території областей України, які зацікавлять майбутніх мандрівників з точки зору оздоровлення, етнографії, історії, краєзнавчої і геологічної інформації, сприятиме зміцненню і швидшому розвитку Всеукраїнського туристичного бренду (ВТБ).

Необхідність розробки таких маршрутів для сучасного суспільства, також, і що важливо, базується на відсутності чітких рекомендацій про те, яким чином мешканці великих міст, з одного боку перевантажені інформаційними потоками, шумами техногенного походження, контактами з великою кількістю людей, а з іншого – які постійно страждають від гіподинамії та кисневого голодування, найкраще та найцікавіше мають провести свій вільний час для відпочинку і відновлення.

Аналіз досліджень із цієї проблеми. Дослідженням ретроспективи формування і розвитку туристичної галузі в Україні свої праці присвятили О.О. Любіцева [3], Т.І. Ткаченко [4], О.О. Бейдик [5], М.П. Мальська [6], О.Ю. Дмитрук [7], та багато інших вітчизняних і зарубіжних науковців. Однак питання, які торкалися створення умов для функціонування на теренах нашої держави і Дніпропетровської області зокрема, саме туристичних маршрутів вихідного дня (зокрема і геологічних), достатньо не висвітлені в науковій літературі. Тому актуальність даного дослідження для географічної науки не підлягає сумніву.

Мета і завдання статті полягає у здійсненні комплексного аналізу факторів формування туристичних маршрутів вихідного дня та вироблення рекомендацій щодо розвитку молодіжного туризму і екскурсійних маршрутів на Дніпропетровщині.

Відповідно до мети потрібно розв'язати такі завдання:

- з'ясувати існуючі уявлення про молодіжний туризм на теренах нашої держави;

- проаналізувати особливості методологічних підходів;
- обґрунтувати параметри розвитку учнівського і студентського туризму та екскурсійних маршрутів вихідного дня.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. У освіченого і відносно забезпеченого сучасника, який зайнятий більшу частину дня роботою і виконанням різного роду обов'язків в буденні дні, зовсім не залишається часу на повноцінний відпочинок, що призводить до зниження працездатності і різноманітних захворювань. У зв'язку із втратою великої кількості енергії під час аудиторних занять активний відпочинок на чистому повітрі у вихідні дні, також, потрібний учнівській та студентській молоді, необхідність проведення туристичних походів з якими регламентується нормативними документами (Наказ Міністерства освіти і науки України №237 від 24.03.2006 р.). Тому розробка туристичних маршрутів доступних для усіх соціальних прошарків населення, які не вимагають значного матеріально-технічного забезпечення та спрямовані на пішохідні, велосипедні, лижні і ін. прогулянки, буде сприяти не лише відновленню фізичних і моральних сил громадян, але і надасть можливість до їх духовного збагачення і самовдосконалення, до вивчення рідного краю, до зміцнення стану здоров'я.

Однією з найдоступніших форм масового відпочинку є екскурсійні маршрути вихідного дня. Вони особливо перспективні та популярні вже сьогодні, коли більшість громадян нашої країни мають короткі незаплановані відпустки, середня тривалість яких в комерційних структурах не перевищує 2 тижнів. При цьому кількість вихідних і святкових днів в році складає близько 115. Проте, безумовно поїздки і екскурсії у вихідні дні є найбільш багатогранним та корисним видом діяльності людини, на яку вона може витратити свій вільний час.

Особливого відбитку на проведення турів вихідного дня наклали непрості події в Україні та у світі, зниження через економічну кризу платоспроможності громадян, як потенційних туристів, зростання курсу іноземних грошових одиниць та збанкрутіння низки туристичних установ.

Маршрути, які зараз пропонуються екскурсійними компаніями на вихідні дні, висувають ряд обмежень як на розвиток туристичного бренду Дніпропетровської області, так і на повноцінний відпочинок громадян. Активно розрекламовані об'єкти для відвідувань (Умань, Святогірський монастир, острів Хортиця та ін.) розташовані за межами області, масові виїзди куди призводять до затримки у економічному та естетичному розвитку власних пам'яток історії і культури, що, у свою чергу, знижує приплив іноземних туристів на Дніпропетровщину.

А ще до всього викладеного розташування області власне у прифронтовій смузі!

Тому, завчасне бронювання путівок у туристичних компаніях вимагає від громадян певної ясності відносно своїх планів на вихідні дні, що в умовах сучасного буремного українського суспільства не завжди є

можливим. Ціна на екскурсії по Україні стала просто не доступною для багатьох прошарків населення, особливо студентів та учнів, для морально-духовного виховання яких вони є найнагальнішими. Недоступність туристичних подорожей поступово гасить у молодих людей любов до природи, прагнення до романтики і пригод, та породжує у них віртуальне проведення вільного часу за моніторами комп'ютерів, слабку волю і безініціативність («диванні мандрівки»).

Насьогодні практично не приділяється увага активному відпочинку (пішохідним, велосипедним, лижним і ін. подорожам) та відчувається гостра нестача чітко прописаних туристських маршрутів по території Дніпропетровської області із зазначенням цікавих об'єктів для відвідування і орієнтирів для їх проходження. Початок і кінець таких маршрутів повинен бути прив'язаний до зупинок громадського транспорту (автобусів, електричок, річкових катерів і ін.), що надасть можливість багатьом громадянам, які не мають з тих чи інших причин власного авторанспорту, мобільно подорожувати без турбот і значної втрати часу на підготовку маршруту. Відсутність зборів від туристичних компаній і пільги на транспорт зроблять ці маршрути масовими та доступними для більшості населення нашої області і не тільки області.

Окремо слід відзначити наявність існуючої туристично-краєзнавчої літератури Дніпровського регіону, яка все ще не може вважатися задовільною [8-10]. Справа в тому, що у більшості випадків автори цих матеріалів головну увагу приділяють саме питанням краєзнавства і майже не торкаються справ, пов'язаних власне з туризмом. Детально описується історичне, часом і доісторичне минуле окремих об'єктів, їх сучасний стан, перспективи розвитку, тоді як конкретних вказівок і орієнтирів щодо проходження згадуваних в путівниках туристичних маршрутів явно недостатньо. Це, по суті, не дає можливості індивідуальним мандрівникам реалізувати описані подорожі самостійно, без послуг туристичних компаній та гідів.

Отже, виникає актуальна задача розробки електронного путівника екскурсійних маршрутів Дніпропетровській області, який покликаний стати супутником туриста в поїздці вихідного дня. Він, не надто гальмуючи ініціативу, дозволить багатьом громадянам в незнайомій обстановці уникнути низки помилок, і таким чином, буде сприяти розвитку масового культурного туризму у нашому регіоні. Видання такого туристського путівника з коректною прив'язкою орієнтирів і GPS-координат ділянок маршрутів дозволить масовому туристу максимально повно використовувати вихідні і святкові дні (близько 1/3 днів у році) для відновлення фізичних і моральних сил, розв'язати проблему мобільного відпочинку малозабезпечених прошарків населення і молоді, а також сприятиме розвитку Українського туристичного бренду шляхом реклами історико-культурних об'єктів нашої області для залучення іноземних туристів.

Можливість і перспективи створення путівника екскурсійних маршрутів по Дніпропетровській області визначаються шляхом виконання наступного плану робіт:

- необхідно зібрати та проаналізувати етнографічну, історичну, краєзнавчу, географічну і геологічну інформацію про доступні для активного пересування і найцікавіші з точки зору громадян різного віку екскурсійні об'єкти Дніпропетровської області;

- варто ідентифікувати рельєф, метеорологічні і гідрологічні умови місць розташування пріоритетних туристичних об'єктів і прилеглих територій для визначення особливостей їх відвідування в різну пору року;

- доцільно розробити схеми і графіки руху по маршрутах між виділеними екскурсійними об'єктами з урахуванням зупинок громадського транспорту і розкладу його курсування. Це повинно бути досягнуто шляхом зіставлення різномасштабних картографічних матеріалів (топографічні карти, схеми і плани) і встановлених особливостей пересування на об'єктах;

- детально виконати опис, фото-відеозйомку і документування розроблених маршрутів з чітким позначенням орієнтирів і GPS-координат окремих їх ділянок, а також характеру покриття доріг і стежок, якими будуть користуватись туристи під час подорожі. Поставлене завдання необхідно вирішити шляхом організації і проведення безкоштовних туристско-краєзнавчих експедицій із студентами учбових закладів, що допоможе, з одного боку популяризувати туризм серед молоді, з іншого – зібрати і обробити польову документацію;

- на підставі отриманих результатів створити класифікацію маршрутів вихідного дня Дніпропетровської області з оцінкою їх тривалості, природних перешкод, ступеню складності в різну пору року та придатності для різних видів транспорту (авто-мототехніка, велосипед, лижі та ін.).

- сприяти рекламі і просуванню розроблених маршрутів серед жителів Дніпропетровської області та суміжних областей шляхом розміщення інформації про них у засобах масової інформації і мережі Інтернет;

- розробити і розмножити електронний путівник екскурсійних маршрутів вихідного дня по Дніпропетровщині.

Розроблені туристичні маршрути вихідного дня по території Дніпропетровської області можуть бути використані як окремими її жителями при здійсненні у свій вільний час індивідуальних або сімейних подорожей, так і групами туристичних клубів і секцій різних підприємств і організацій. Виділені туристичні об'єкти, також, сприятимуть залученню громадян до активного відпочинку та розвитку туристичного бренду області шляхом збільшення числа туристів, які приїжджають на Дніпропетровщину з екскурсійною метою.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Економічний ефект від застосування запропонованих маршрутів вихідного дня по

Дніпропетровщині полягає у мінімізації фінансових витрат громадян для їх проходження завдяки відсутності зборів туристичних компаній і використання громадського транспорту. Витрати на самостійні подорожі розробленими в проекті маршрутами будуть в два-три рази менші за ціни, які пропонуються туристичними компаніями на дводенні екскурсії (60-100 грн, замість 200-500 за цінами, які враховані при галопуючій інфляції). Вказані витрати на поїздки можуть бути істотно знижені для учнівської і студентської молоді, з причини наявності у них 50% знижок на користування громадським транспортом.

Особливо важливою складовою таких подорожей є безпекова складова, адже туристичні компанії через фінансові проблеми можуть будь-якої миті залишити туриста наодинці з собою. А використання можливостей самостійної подорожі для туриста уже апріорі передбачає «проробку» ним усіх нюансів мандрівки від початку і до завершення.

Крім того, масові подорожі мешканців області маршрутами вихідного дня будуть сприяти опису і рекламі екскурсійних об'єктів на території Дніпропетровщині, що дозволить збільшити кількість іноземних туристів. З часом це може привести до зростання вкладу туристичної сфери у валовий внутрішній продукт країни і розвитку Українського туристичного бренду.

Список використаних джерел

1. Боголюбов В.С. Экономическая оценка инвестиций в развитие туризма: учеб. пособие / Боголюбов В.С., Быстров С.А., Боголюбова С.А. – М.: Академия, 2009. – 272 с.
2. Горбылева З.М. Экономика туризма: учеб. пособие / Горбылева З.М. – Минск: БГЭУ, 2004. – 480 с.
3. Любіцева О.О. Туристичні ресурси України: навч. посіб. / О.О. Любіцева, Є.В. Панкова, В.І. Стафійчук. — К.: Альтерпрес, 2007. - 369 с.
4. Ткаченко Т.І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу / Т.І. Ткаченко. - К.: КНТЕУ, 2009. - 463 с.
5. Бейдик О.О. Рекреаційні ресурси України: навч. посіб. / О.О. Бейдик. - К.: Альтерпрес, 2011. - 462 с.
6. Мальська М.П. Туристичний бізнес: теорія і практика: навч. посібник / М.П. Мальська, В.В. Худо. - К.: Центр учбової літератури, 2007. - 424 с.
7. Дмитрук О.Ю. Екотуризм: навч. посіб. / О.Ю. Дмитрук, С.В. Дмитрук. - К.: Альтерпрес, 2009. - 358 с.
8. Дніпропетровськ: віхи історії: [Історич. нарис]. - Дніпропетровськ: Грані, 2001. – 255 с.
9. Історія міст і сіл Української РСР. Дніпропетровська область. - К.: Головна редакція УРЕ АН УРСР, 1969. – 959 с.
10. Новик Л.И. Кривой Рог: Путеводитель-справочник / Новик Л.И., Кан Д.И. – Днепропетровск: Промінь, 1986. – 191 с.

Список использованных источников:

1. Боголюбов В.С. Экономическая оценка инвестиций в развитие туризма: учеб. пособие / Боголюбов В.С., Быстров С.А., Боголюбова С.А. – М.: Академия, 2009. – 272 с.
2. Горбылева З.М. Экономика туризма: учеб. пособие / Горбылева З.М. – Минск: БГЭУ, 2004. – 480 с.
3. Любицева О.А. Туристические ресурсы Украины: учеб. пособ. / О.А. Любицева, Е.В. Панкова, В.И. Стафийчук. — К.: Альтерпресс, 2007. - 369 с.
4. Ткаченко Т.И. Устойчивое развитие туризма: теория, методология, реалии бизнеса / Т.И. Ткаченко. - К.: КНТЕУ, 2009. - 463 с.

5. Бейдык А.А. Рекреационные ресурсы Украины: учебн. пособ. / А.А. Бейдык. - К.: Альтерпресс, 2011. - 462 с.
6. Мальская М.П. Туристический бизнес: теория и практика: учебн. пособие / М.П. Мальская, В.В. Худо. - К.: Центр учебной литературы, 2007. - 424 с.
7. Дмитрук А.Ю. Экотуризм: учебн. пособ. / А.Ю. Дмитрук, С.В. Дмитрук. - К.: Альтерпресс, 2009. - 358 с.
8. Днепропетровск: вехи истории: [Историч. очерк]. - Днепропетровск: Грани, 2001. - 255 с.
9. История городов и сел Украинской ССР. Днепропетровская область. - К.: Главная редакция УРЭ АН УССР, 1969. - 959 с.
10. Новик Л.И. Кривой Рог: Путеводитель-справочник / Новик Л.И., Кан Д.И. - Днепропетровск: Проминь, 1986. - 191 с.

References:

1. Bogolubov V.S. Economic evaluation of investments in development of tourism: train aid / Bogolubov V.S., Bistrov S.A., Bogolubova S.A. - Moscow: Akademia, 2009. - 272 p.
2. Gorbilova Z.M. Economy of tourism: train aid / Gorbilova Z.M. - Minsk: BSEU, 2004. - 480 p.
3. Lubiceva O.O. Tourist resources of Ukraine: train aid / O.O. Lubiceva, E.V. Pankova, V.I. Stafichuk. - Kiiv: Alterpress, 2007. - 369 p.
4. Tkachenko T.I. Steady development of tourism: theory, methodology, business realities / T.I. Tkachenko. - Kiiv: KNTEU, 2009. - 463 p.
5. Beidik O.O. Recreational resources of Ukraine: train aid / O.O. Beidik. - Kiiv: Alterpress, 2011. - 462 p.
6. Malska M.P. Tourist business: theory and practice: train aid / M.P. Malska, V.V. Chudo. - Kiiv: Center of educational literature, 2007. - 424 p.
7. Dmitruk O.Y. Eco-tourism: train aid / O.Y. Dmitruk, S.V. Dmitruk. - Kiiv: Alterpress, 2009. - 358 p.
8. Dnepropetrovsk: landmarks of history: [Historical essay]. - Dnepropetrovsk: Grani, 2001. - 255 p.
9. History of cities and villages Ukrainian SSR. Dnepropetrovsk area. - Kiiv: Main release of republican encyclopaedia of Academy of Sciences of the Ukrainian SSR, 1969. - 959 p.
10. Novik L.I. Krivoi Rog: Reference Guide-book-book / Novik L.I., Kan D.I. - Dnepropetrovsk: Promin, 1986. - 191 p.

УДК: 913 (477)

Шпарага Тетяна Іліодорівна,
кандидат географічних наук, доцент

Київський національний університет імені
Тараса Шевченка, м. Київ, Україна,
e-mail: tatiana.shparaga@gmail.com

Лазарук Ірина Анатоліївна

Київський національний університет імені
Тараса Шевченка, м. Київ, Україна

**ОЦІНКА ТУРИСТСЬКО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ЗАМКОВИХ
КОМПЛЕКСІВ ВОЛИНСЬКОЇ ТА РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТЕЙ**

Мета. Стаття присвячена розробці методики оцінки туристсько-рекреаційної привабливості замкових комплексів та її апробації на прикладі фортифікаційних споруд Волинської та Рівненської областей.

Методика. Оцінка базується на трьох змістовних блоках (привабливість замку, привабливість території, стан туристичної інфраструктури), кожен з яких характеризується рядом критеріїв, які знаходять вираз у конкретних показниках, що вимірюються у балах. Інтегральна оцінка туристсько-рекреаційної привабливості замкових комплексів здійснюється на основі сумування балів, отриманих по окремих блоках, в єдиний показник. За відношенням інтегральної оцінки замкових комплексів до максимально можливої кількості балів визначаються коефіцієнти туристсько-рекреаційної привабливості.